XODIMLARNI BOSHQARISHDA INDIVIDUAL-PSIXOLOGIK YONDASHUV

NAMANGAN VILOYATI ICHKI ISHLAR

BOSHQARMASI HUZURIDAGI QO`RIQLASH

XIZMATI BOSH PSIXOLOGI

AHMADJONOV BAHODIR NE'MATJON O`G`LI

Annotatsiya:

Mazkur maqolada zamonaviy tashkilotlarda inson resurslarini boshqarish jarayonida individual-psixologik yondashuvning o`rni va ahamiyati tahlil qilingan. Xodimlarning shaxsiy xususiyatlari, temperamenti, psixotiplari hamda motivatsion omillarini hisobga olish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish yo`llari yoritilgan. Shuningdek, rahmat va jamoadagi sog`lom psixologik iqlimni ta'minlash bo`yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so`zlar: Xodimlarni boshqarish, individual yondashuv, psixologik iqlim, motivatsiya, shaxsiy xususiyatlar, temperament, boshqaruv samaradorligi.

KIRISH

Bugungi raqobatbardosh va jadal o`zgarib borayotgan iqtisodiy muhitda har qanday tashkilotning muvaffaqiyati eng avvalo uning inson resurslariga, ya'ni xodimlariga tayanadi. An'anaviy, barcha uchun bir xil bo`lgan buyruqbozlik va qat'iy standartlarga asoslangan boshqaruv usullari o`z ahamiyatini yo`qotib bormoqda. Zamonaviy menejment har bir xodimga shaxs sifatida qarashni, uning ichki imkoniyatlari, qobiliyatlari va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda yondashishni talab qiladi. Shu bois, xodimlarni boshqarishda individual-psixologik yondashuvni qo`llash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

ASOSIY QISM

1. Individual-psixologik yondashuvning nazariy asoslari

Inson psixologiyasi o`zining murakkabligi va o`ziga xosligi bilan ajralib turadi. Ikki nafar bir xil kasb egasi yoki bir xil vazifani bajaruvchi xodim berilgan topshiriqqa turlicha munosabat bildirishi, stresga turlicha bardosh berishi mumkin. Bunga ularning temperamenti (xolerik, sangvinik, flegmatik, melanxolik), xarakteri, dunyoqarashi va hayotiy tajribasi sabab bo`ladi.

Rahbar xodimlarning ana shu individual xususiyatlarini tushunmasa, jamoada tushunmovchiliklar, ziddiyatlar kelib chiqishi va mehnat unumdorligi pasayishi mumkin.

2. Xodimlarning motivatsion omillarini o`rganish

Individual yondashuvning muhim qismlaridan biri bu — har bir xodimni harakatga keltiruvchi kuchni (motivatsiyani) aniqlashdir. Kimdir uchun asosiy motivatsiya moddiy rag`bat (maosh, mukofot) bo`lsa, boshqasi uchun martaba pog`onasidan ko`tarilish, jamoadagi e'tirof, ijodiy erkinlik yoki ish va shaxsiy hayot muvozanati (work-life balance) muhimroq hisoblanadi.

Rahbar xodimning ehtiyojlarini o`rganib, unga mos motivatsion paketni taklif qilishi kadrlar qo`nimsizligining oldini oladi va ularning sadoqatini oshiradi.

3. Vazifalarni taqsimlashda psixologik moslikni hisobga olish

Har bir shaxsning o`ziga xos qobiliyatlari bor. Masalan, ekstravert (ochiq, muloqotni xush ko`radigan) xodimlar muzokaralar olib borish, mijozlar bilan ishlash yoki jamoaviy loyihalarda yaxshi natija ko`rsatsa, introvert (ichki dunyosiga berilgan) xodimlar chuqur tahlil talab qiladigan, yolg`iz bajariladigan hisobotlar va dasturlash ishlarida yuqori samaradorlik ko`rsatadilar. Vazifalarni xodimlarning psixologik turiga mos ravishda taqsimlash ish sifatini keskin oshiradi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Xodimlarni boshqarishda individual-psixologik yondashuv shunchaki qulaylik emas, balki yuqori natijalarga erishishning strategik vositasidir. Har bir

xodim o`zining qadrlanishini, shaxs sifatida e'tiborga olinishini his qilganda, uning ishtiyoqi va mas'uliyati ortadi.

Amaliy tavsiyalar:

Psixologik diagnostika va suhbatlar o`tkazish: Korxonada muntazam ravishda xodimlarning psixologik holatini o`rganish, ular bilan yakkam-yakka (1-on-1) suhbatlar tashkil etish.

Rahbarlar uchun treninglar: Rahbarlar va menejerlarga emotsional intellekt (EQ), psixologik moslashuv va mojarolarni bartaraf etish bo`yicha maxsus o`quv kurslarini tashkil qilish.

Moslashuvchan rag`batlantirish tizimi: Har bir xodimning shaxsiy yutuqlari va qiziqishlariga mos keladigan rag`batlantirish turlarini joriy etish.

Sog`lom psixologik muhit yaratish: Jamoada o`zaro hurmat, ochiq muloqot va qo`llab-quvvatlash muhitini shakllantirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. To`rayev S. B. Inson resurslarini boshqarish va menejment psixologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
2. Shodmonov Q. R. Menejment va tashkiliy xulq-atvor. O`quv qo`llanma. – Toshkent, 2023.
3. Психология управления персоналом: учебник / Под ред. Ю. В. Синягина. – Москва: Юрайт, 2021.
4. Armstrong, M. A Handbook of Human Resource Management Practice. Kogan Page, 2020.